

С.М. Руденко, канд. філол. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

БІНАРНА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ЯК ЕФЕКТИВНА НАВЧАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ

Останнім часом увага багатьох викладачів вищої школи зосереджена на пошуку нових ефективних технологій проведення занять. Ця проблема висвітлюється в працях таких дослідників, як В. Борисенко, Н. Голуб, О. Любашенко, Т.Симоненко, Ю. Сурмін та ін.

Метою нашого розгляду є аналіз ефективності проведення бінарного заняття, яке зазвичай передбачає реалізацію «спарених» лекцій або семінару за суміжними темами з двох дисциплін за участю двох викладачів або одного викладача, який викладає кілька дисциплін.

Сутність бінарних занять полягає в тому, що створюється багатогранний зв'язок між окремими дисциплінами навчального процесу. Ця нетрадиційна форма навчання має переважно індуктивно-дедуктивний характер. Взаємодія двох педагогів і студентів у режимі «від деталей до узагальнення та від узагальнення до деталей» дає можливість реалізовувати принцип інтеграції знань, умінь та навичок.

Такі заняття допомагають застосувати отримані знання з різних галузей для вирішення однієї проблеми знання на практиці. Бінарне заняття є різновидом інтегрованого, головна перевага якого полягає в можливості створити у студентів систему, допомогти уявити взаємозв'язок предметів і таким чином підвищити рівень знань. Бінарні заняття вимагають активної діяльності кожного студента, допомагають зміцнити викладацький колектив, поставити перед викладачами спільні завдання, виробити спільні дії і єдині вимоги.

Важливу роль у підготовці й проведенні бінарного заняття відіграє те, що педагоги мають бути однодумцями в психологічному, методологічному та методичному планах. Проведення інтегрованих занять вимагає від педагогів серйозної ретельної підготовки. Викладачі повинні строго дотримуватися регламенту, ретельно продумувати форми й методи роботи, створювати атмосферу зацікавленості й творчості, тому такі заняття більше схожі на театральну постановку, а отже, вимагають від викладачів уміння імпровізувати.

Вихідною точкою є аналіз фактичного матеріалу, що підпорядковується обраній темі бінарного заняття, розглядається, якою мірою він може підвищити мотивацію діяльності студентів. Наступний

крок – пошук найбільш раціональної форми проведення (це може бути рольова гра, вистава, прес-конференція, концерт, подорож, екскурсія, брейн-ринг тощо). Викладачі за таких умов можуть виступати в організаційному плані «модераторами», у змістовному – «суддями», які оцінюють підготовку та успішність студентів. На наш погляд, застосування інтегрованих бінарних занять із загальноосвітніх предметів для формування інформаційно-комунікаційних навичок майбутнього фахівця є досить ефективним. Їхні переваги полягають у тому, що професійні знання майбутніх фахівців за таких умов формуються в комплексі і дають цілісне, а не фрагментарне уявлення про певне явище; форма проведення відрізняється нестандартністю, сприяє тривалому втриманню уваги студентів, що свідчить про розвивальний ефект навчання; підвищують інтелектуальний потенціал студентів, дають можливість по-новому осмислити матеріал і встановити причинно-наслідкові зв'язки, розвивати логіку мислення, комунікативні здібності, самореалізовуватися у творчому процесі як викладачам, так і студентам, сприяють формуванню їхніх професійних компетенцій. Однак не можна не зазначити, що заняття бінарного типу мають як позитивні, так і негативні моменти. До позитивних безперечно слід віднести реалізацію одного з найважливіших принципів дидактики – принципу системності навчання, створення оптимальних умов для розвитку мислення, розвитку логічності, гнучкості, критичності, системного світогляду, гармонізації особистості студентів, зменшення багатопредметності, розширення та поглиблення міжпредметних зв'язків, можливість отримати більший обсяг знань, мотивації навчання студентів, активізації пізнавальної діяльності та творчості. Серед негативних слід назвати збільшення щільності заняття, досить часто неможливості деталізації матеріалу та значні витрати часу на підготовку до заняття.

Попри зазначене, бінарні заняття в вищому навчальному закладі формують адекватну оцінку студентами значущості дисциплін, які вивчаються, для їхньої майбутньої фахової діяльності, сприяють удосконаленню професійних компетенцій викладачів, у чому переконує досвід та ефективність проведення інтегрованих занять за темами «Співбесіда з роботодавцем» з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», проведене спільно викладачами кафедри суспільних та гуманітарних дисциплін С.М. Руденко та Н.В. Петренко, та «Шлюбний контракт: історія та теорія» зі спецкурсу «Сім'я та шлюбні відносини», проведене С.М. Руденко разом з юристом ХДУХТ Л.М. Іщук.